

**Krajowy program zwalczania niektórych serotypów *Salmonella*
w stadach hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*)
- informacje dla hodowcy**

I. Informacje ogólne

W Polsce w 2013 r. zarejestrowano 7 407 zatruc pokarmowych wywołanych przez pałeczki *Salmonella*.

Do zakażeń u ludzi dochodzi najczęściej przez spożywanie skażonych produktów pochodzenia zwierzęcego, tj. jaj i produktów jajecznych oraz mięsa i przetworów mięsnych, głównie drobiowych.

Bakterie *Salmonella* to bakterie jelitowe, które mogą być przenoszone przez wszystkie zwierzęta, jak również przez człowieka. Niektóre serotypy *Salmonella* (np. serotypy *S. Gallinarum*, *S. Pullorum*, *S. Arizonae*) mogą powodować u drobiu choroby dające objawy kliniczne, choć większość z nich nie wywołuje objawów klinicznych.

Pałeczki *Salmonella* mogą się przenosić zarówno w drodze zakażenia pionowego, czyli ze stada rodzicielskiego na potomstwo, jak również w drodze zakażenia poziomego, ze skażonego środowiska na drób.

W Unii Europejskiej został ustanowiony system badawczy mający na celu monitorowanie stad kur hodowlanych w kierunku zakażeń następującymi serotypami *Salmonella*:

- *S. Enteritidis*,
- *S. Typhimurium*, w tym jednofazowa *S. Typhimurium* o wzorze antygenowym 1,4,[5],12:i:-,
- *S. Hadar*,
- *S. Infantis*,
- *S. Virchow*

oraz określono cel unijny, który mają osiągnąć wszystkie państwa członkowskie, tj. ograniczenie występowania maksymalnej wartości procentowej dorosłych stad, o liczebności co najmniej 250 sztuk drobiu, z dodatnim wynikiem badań laboratoryjnych w kierunku ww. serotypów *Salmonella* do 1 % lub poniżej tej wartości.

II. Bioasekuracja w gospodarstwie

Możliwe źródła zakażenia stada pałeczkami *Salmonella*:

- Sprzęt, wyposażenie, pojazdy
- Personel
- Pisklęta jednodniowe
- Pasza i woda
- Ściółka
- Obecność innych zwierząt na terenie gospodarstwa (domowych i dzikich – ptaki, gryzonie, owady)

Zaleca się stosowanie następujących środków bioasekuracji:

- 1) stosowanie zasady stosowanie zasady "cały kurnik pełen/cały kurnik pusty";
- 2) zapewnienie odpowiednich warunków utrzymania w zakresie temperatury, wilgotności, wymiany powietrza, dostępu światła;
- 3) stosowanie prawidłowej obsady kurnika;
- 4) utrzymywanie w jednym kurniku, w obrębie jednego stada, drobiu w jednakowym wieku;
- 5) izolacja poszczególnych kurników przez osobną obsługę, żywienie, narzędzia;
- 6) stosowanie pasz kruszonych w żywieniu drobiu;
- 7) zabezpieczenie paszy przed dostępem gryzoni i dzikich ptaków;
- 8) rejestrowanie wejść osób postronnych na teren gospodarstwa;
- 9) odkażanie kół pojazdów wjeżdżających na teren gospodarstwa;
- 10) regularne aktualizowanie planu zabezpieczenia gospodarstwa przed gryzoniami;
- 11) rejestrowanie prowadzonych regularnie czynności odkażania, dezynsekcji i deratyzacji.

Osoby zatrudnione do wykonywania czynności związanych z utrzymywaniem drobiu powinny:

- 1) stosować odzież ochronną, oddzielną do pracy przy każdym stadzie w gospodarstwie;
- 2) posiadać aktualne badania na nosicielstwo pałeczek *Salmonella*;
- 3) zostać przeszkolone w zakresie higieny osobistej oraz możliwych dróg przenoszenia zakażenia za pośrednictwem odzieży, sprzętu.

III. Pobieranie próbek

Częstotliwość pobierania próbek	System utrzymania ptaków	Rodzaj pobranego materiału	Liczba próbek pobranych przez hodowcę												
- u piskląt jednodniowych	-	<ul style="list-style-type: none"> ➤ próbki wyściółki wraz z mekonium z 10 pojemników transportowych z każdej dostawy (po 25 g z pojemnika) lub ➤ w przypadku pojemników bez wyściółki - wymazy powierzchniowe z dna 10 pojemników lub ➤ pisklęta padłe (w tym również w czasie transportu), nie więcej niż 20 sztuk 	10 x 25 g 10 wymazów 1-20 piskląt												
- w czwartym tygodniu życia, - na 2 tygodnie przed rozpoczęciem składania jaj lub przed przeniesieniem do jednostki produkcyjnej, - w okresie nieśności co 2 tygodnie.	ściółkowy	<ul style="list-style-type: none"> ➤ odchody próbki o wadze nie mniejszej niż 1 g każda, zebrane z określonej liczby miejsc w kurniku zgodnie z poniższą tabelą <table border="1" style="margin-left: 20px; margin-top: 10px;"> <thead> <tr> <th>Liczba ptaków trzymanych w stadzie hodowlanym</th> <th>Liczba próbek odchodów, które należy pobrać ze stada hodowlanego</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>250-349</td> <td>200</td> </tr> <tr> <td>350-449</td> <td>220</td> </tr> <tr> <td>450-799</td> <td>250</td> </tr> <tr> <td>800-999</td> <td>260</td> </tr> <tr> <td>1 000 lub więcej</td> <td>300</td> </tr> </tbody> </table>	Liczba ptaków trzymanych w stadzie hodowlanym	Liczba próbek odchodów, które należy pobrać ze stada hodowlanego	250-349	200	350-449	220	450-799	250	800-999	260	1 000 lub więcej	300	2 próbki zbiorcze
		Liczba ptaków trzymanych w stadzie hodowlanym	Liczba próbek odchodów, które należy pobrać ze stada hodowlanego												
	250-349	200													
350-449	220														
450-799	250														
800-999	260														
1 000 lub więcej	300														
<ul style="list-style-type: none"> ➤ okładziny na buty lub ➤ okładziny na buty / kurz 	pięć par okładzin łączy się w minimum 2 próbki zbiorcze lub jedna para okładzin + dodatkowa próbka kurzu														
klatkowy	<ul style="list-style-type: none"> ➤ odchody z taśm nawozowych, zgarniaków lub dołów 	2 próbki x 150 g													

IV. Gdzie zlecić wykonanie badania próbek?

Laboratoria wykonujące badania w ramach programu

- 1) Laboratoria wyznaczone przez Głównego Lekarza Weterynarii – Zakłady Higieny Weterynaryjnej
 - lista dostępna na stronie Głównego inspektoratu Weterynarii:
www.wetgiw.gov.pl → Diagnostyka laboratoryjna → Wykaz laboratoriów urzędowych wyznaczonych przez Głównego Lekarza Weterynarii do przeprowadzania badań laboratoryjnych, zgodnie z art. 25 ustawy o Inspekcji Weterynaryjnej z dnia 29 stycznia 2004 r. (Dz. U. z 2010 r. Nr. 112, poz. 744)
- 2) Laboratoria zatwierdzone przez Głównego Lekarza Weterynarii w kierunku metody badawczej opisanej w zmianie do Polskiej Normy PN-EN ISO 6579:2003/A1:2007
 – lista dostępna na stronie Głównego Inspektoratu Weterynarii:
www.wetgiw.gov.pl → Diagnostyka laboratoryjna → Laboratoria Zatwierdzone przez Głównego Lekarza Weterynarii na podstawie art.25a Ustawy o Inspekcji Weterynaryjnej

V. Dokumentacja związana z pobieraniem próbek

W piśmie przewodnim dołączonym do próbek kierowanych do badania laboratoryjnego hodowca jest obowiązany umieścić informacje zawierające następujące elementy:

- 1) imię i nazwisko oraz adres posiadacza drobiu;
- 2) numer lub oznaczenie stada oraz weterynaryjny numer identyfikacyjny zakładu drobiu;
- 3) liczbę próbek oraz rodzaj pobranego materiału;
- 4) datę i godzinę pobrania próbek oraz wysłania ich do laboratorium;
- 5) rodzaj zastosowanej szczepionki w stadzie drobiu oraz terminu jej podania;
- 6) informację o stosowanych środkach przeciwdrobnoustrojowych;
- 7) imię i nazwisko osoby pobierającej próbki.

Dokumentacja przechowywana w gospodarstwie musi zawierać informacje dotyczące:

- 1) stada (liczba sztuk drobiu, wiek),
- 2) rodzaju próbek, daty i godziny pobrania próbek,
- 3) danych osoby pobierającej próbki,
- 4) daty i godziny wysłania próbek do laboratorium,
- 5) nazwy i adresu laboratorium,
- 6) wyników badań laboratoryjnych próbek pobranych w ramach programu.

Dokumentację przechowuje się co najmniej **przez 2 lata od dnia zbycia stada.**